

**Autor diplomové práce:** Bc. Jan Novotný

**Název diplomové práce:** Digitální archiv dokumentace historických fondů : koncepce zpřístupnění sekundárních obrazových informací

**Oponent diplomové práce:** PhDr. Eva Bratková, Ph.D.

**Návrh klasifikace:** Velmi dobře

V Praze, dne 14. 9. 2010

### Hodnocení

Diplomová práce Bc. Jana Novotného je věnována aktuálnímu tématu – otázkám vymezení a rozboru předmětu budoucího digitálního archivu, tj. „fotografickým záznamům“ restaurátorského oddělení NK ČR, a zejména otázkám jejich metadatové reprezentace. Název práce je širší (stejně tak zadání práce), autor však tuto okolnost řádně osvětlil v předmluvě, což lze přijmout. Diplomová práce obsahově navazuje na práci bakalářskou, obhájenou na ÚISK. Pozitivní na předkládané diplomové práci je skutečnost, že diplomant řeší zcela konkrétní úkoly svého mateřského pracoviště (NK ČR), kde je zaměstnán dlouhou dobu v restaurátorském oddělení, a že tyto úkoly jsou také dokumentační součástí relevantních výzkumných aktivit. Jde o konkrétní příspěvek ke koncepci budování jednoho z digitálních archivů NK ČR. Z celého textu je cítit zodpovědnost a snaha o co nejlepší splnění předsevzatých cílů a zadaných úkolů.

Diplomant se na zpracování svědomitě připravil. Provedl rozsáhlejší bibliografickou a informační přípravu, o čemž vypovídá, mimo jiné, i závěrečný seznam použitých zdrojů čítající cca 60 titulů. Jeho prezentace na s. 81-88 je připravena solidně v souladu se stanovenými standardy. Vytknout je možné jen drobné nedostatky některých vstupních záhlaví, která nejsou zcela v souladu se soubory autoritních dat (např. Národní knihovna ČR, DCMI). Způsob citování (harvardský styl) je v průběhu textu bezproblémový (mylný je jediný odkaz na autora VOJTÁŠKA – viz příloha posudku).

Nosná část textu je pak postavena také na informacích získaných přímo na pracovišti NK ČR a na metodě modelování.

Hlavní text práce je uspořádán do 5 základních kapitol, přičemž poslední je věnována závěrečnému vyhodnocení sledované problematiky. Struktura práce je v zásadě promyšlená (dělení kapitol jde rozumně na třetí úroveň hierarchie), pragmaticky zaměřenou strukturu 4. kapitoly komentuji níže.

Po krátké úvodní kapitole, ke které nemám žádné námítky, se autor ve druhé kapitole věnuje podrobnému osvětlování problematiky vlastního předmětu budoucího digitálního archivu – „fotografickým záznamům“, jež dokumentují restaurátorské práce primárních dokumentů (starých tisků, rukopisů). Celou kapitolu pokládám za zdařilou a přínosnou, autor je určitě odborníkem v této oblasti a detailním způsobem (včetně odkazů do dalších pramenů) postupně osvětluje dílčí aspekty koncepce digitalizace a zpřístupnění sekundární dokumentace historických fondů. Textu této kapitoly lze vytnout jedinou věc: autor střídavě využívá velkého množství odborných termínů (možná jsou synonymní, možná ne) až do té míry, že v určitých okamžicích čtenář ztrácí orientaci ohledně pojmenovávaných entit a jejich vlastností. (Jisté nepříjemné důsledky to pak má pro kapitolu 3, kde se modeluje). Vyskytují se zejména tyto termíny: „dokument“, „záznam“, „materiál“, „zpráva“, „formulář“, „fotografie“, „sekundární obrazová informace“, „primární záznam“, „formuláře“, „restaurátorský záznam“, „záznamové materiály“, „zdrojový záznamový materiál“, „fotografický záznam“, „fotografické materiály“, „fotografické záznamy na různých

materiálech“, „písemné materiály“, „záznamy v digitálním archivu“, „evidenze zdrojových materiálů“ a řada jiných. Doporučovala bych autorovi jisté sjednocení termínů, zejména však jasné definování hlavních entit a jejich vlastností.

Velmi zajímavá a z jistého zorného úhlu pohledu podstatná část práce je zahrnuta v kapitole 3. Autor se snaží prezentovat modely (schémata) hlavních entit, zahrnutých v budoucím digitálním archivu, jejich vlastností včetně vazeb mezi entitami. Jde o podstatné informace (podklad pro metadatový popis a programování digitálního archivu), autor je však až příliš stručný v komentářích. Aby bylo možné posoudit správnost celého schématu na obr. 2, musel by diplomant situaci blíže popsat (na obrázku 2 nelze přesně rozlišit entity a vlastnosti primárních (restaurovaných) dokumentů, sekundárních fotografických záznamů a také popřípadě entity digitálních reprezentací obou typů entit a jejich vlastností). Prezentace relačních vazeb na obr. 3 je navíc téměř nečitelná, takže pokud chybí detailnější komentář, čtenář (též oponentka) ztrácí orientaci, porozumění schématu se stává obtížným. Doporučuji pro případnou jinou písemnou prezentaci této problematiky doplnit komentáře. K této části mám ještě malou připomínku: na s. 37 je citát s definicí termínu „ontologie“ od T. Grubera, avšak chybí citace odpovídajícího díla.


V rozsáhlé čtvrté kapitole (cca 30 s.) diplomant podává výsledek analýzy vybraných metadatových specifikací, které přicházejí do úvahy jako vhodné k popisu sekundárních fotografických záznamů. Dílčí struktura je jistým způsobem pragmatická, neboť nezahrnuje jen komentáře k metadatovým specifikacím, ale vkládány jsou navíc i výklady různých projektů a již provozovaných digitálních systémů (takto znějí i některé titulky podkapitol). Možná se dalo zvážit zařazení popisu projektů a systémů do jiné nové kapitoly, která by předcházela popisům metadatových specifikací. Popis vysoce relevantního formátu TEI, jehož konečný výběr pro digitální archiv NK ČR je dán řadou faktorů, není představen v podkapitole 4.2.1, jak by se očekávalo, ale až podkapitole 4.7. Akceptuji rozhodnutí autora zvolit tento formát k popisu fotografických záznamů pro budoucí digitální archiv, rysuje se tak pravděpodobně vysoká míry interoperability s dalšími systémy budovanými NK ČR. V každém případě však bude nutná verifikace správnosti tohoto rozhodnutí (i vícenásobná), též formou oponentury na pracovišti, aby se nestalo, že se to bude v dalším roce zase předělávat. K textu této části mám ještě tuto malou připomínku: na s. 43-44 je rozporuplně uvedeno sídlo iniciativy DCMI (Singapur a Dublin v Ohio).

Poslední pátá kapitola je věnována závěrečnému hodnocení celé problematiky. Nemám k ní podstatné připomínky, jen malou, že i v tomto případě mohly být některé výklady projektů (NDK aj.) zařazeny do jiné kapitoly.

Diplomová práce je po formální stránce připravena na pěkné úrovni. Z hlediska gramatiky a stylistiky text ale zahrnuje některé chyby a překlepy, které uvádím níže v textu.

Závěrem konstatuji, že práce je z hlediska obsahu velmi přínosná. Je důležitým praktickým příspěvkem k dané problematice. Diplomant splnil základní body zadání práce (vynechání některých bodů výchozí osnovy je omluveno), a proto ji doporučuji k obhajobě. Vzhledem k uvedeným připomínkám navrhuji klasifikaci **Velmi dobře**. Práce se může stát základem další závěrečné kvalifikační práce vyššího stupně. Doporučuji vybrané části textu publikovat v odborném tisku a také vystoupení na odborné konferenci.

E. Bratková, v.r.



*Překlepy a chyby v textu:*

s. 9 odst. 1, druhá věta, slovo „sbírka“ by mělo být možná ve 2. pádě?

- s. 13 odst. 4, poslední věta, chyba ve shodě slovesa „vedena“ (fragment)
- s. 14 odst. 4, třetí věta, chybí čárka v souvětí za slovem „materiálů“
- s. 21 odst. 3, třetí věta, za slovem „obsahu“ není důvod vkládat čárku, nejde o souvětí
- s. 26 v textu legendy chybí párová kulatá závorka
- s. 33 odst. 3, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „NK ČR“ (před vedlejší větou) a také čárka za slovem „1950“ (před větou hlavní)
- s. 35 odst. 5, druhá věta, chybí párová kulatá závorka
- s. 39 odst. 3, věta druhá, chybný pád slova „jednotlivými“ (vztahů)
- s. 43 poslední řádek, citační odkaz [DCMI] nekorresponduje s abecedou záhlaví v seznamu zdrojů (otázkou je, proč je zkratka součástí celého korporativního záhlaví na konci v závorce)
- s. 45 odst. poslední, střídavě je v českém textu užíváno termínů „prvek“ a „element“ pro označení téhož jevu; totéž je ve velkém množství vidět i na dalších stránkách 4. kapitoly, zejména pak v podkapitole 4.7, a to dokonce i na úrovni titulků (např. 4.7.2-4 a 4.7.5); je vhodné užívání tohoto termínu v jednom textu sjednotit, pokud náhodou nejde o doslovný citát
- s. 53 odst. 3, věta poslední, chybný pád slova „knihovna“
- s. 54 odst. 2-3, vícekrát uvedená zkratka MARC21 by měla být zapsána s mezerou (mezeru je vhodné zapsat pomocí pevné mezery, Ctrl+Shift+Mezerník); na s. 65 je stejná zkratka uvedena vícekrát správně s mezerou (i když ne pevnou, takže se řetězce od sebe někdy hodně vzdalují)
- s. 55 odst. poslední, citační odkaz [VOJTÁŠEK] nemá zastoupení v seznamu zdrojů, pravděpodobně jde o jiného citovaného autora a jinou citovanou práci; totéž na s. 56
- s. 58 odst. 4, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „díla“ (před vedlejší větou) a také čárka za slovem „objektem“ (před větou hlavní)
- s. 59 odst. poslední, první věta, chybně zapsané vztažné zájmeno „jenž“, správně „jež“ (pomůcky)
- s. 60 odst. 1, první věta, slovo „universita“ by mělo být zapisované jednotně v celém textu se „z“ (univerzita); na s. 61 a jinde se vyskytují jména zahraničních korporací někdy v českém tvaru (Mezinárodní rada muzeí), jindy v originále (American Association of Museums); doporučit lze v jednom textu jednotný postup
- s. 70 odst. 3, druhá věta, chyba ve slově „tématicky“ (podle pravidel ČJ „tematicky“)
- s. 74 odst. 5, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „institucí“

